

Tomáš
Drábek

Hudebníkem

U ČS. KAVALERIE V RUSKU

Hudebníkem

U ČS. KAVALERIE V RUSKU

Tomáš Drábek

Hudebníkem

U ČS. KAVALERIE V RUSKU

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Copyright © Tomáš Drábek, 2022

Photos © archiv rodiny Prokopcových, sbírka ČsOL, sbírka Tomáše Drábka, sbírka Alexandra Hejla, sbírka Jiřího Charfreitaga, sbírka Jednoty ČsOL Mladá Boleslav, sbírka Muzea Mladoboleslavska, sbírka Náprstkova muzea, sbírka Tomáše Pilvouska, Josef Pulkrab

Czech Edition © Československá obec legionářská, Nakladatelství Epoque, Praha 2022

ISBN 978-80-278-1170-0 (PDF)

OBSAH

PŘEDMLUVA 6—7

ÚVODNÍ SLOVO 8—10

ČESKOSLOVENSKÁ LEGIE V RUSKU 12—23

PAMĚTI ALOISE SEMERÁDA 24—62

Pár slov úvodem

Mé paměti

ŽIVOTOPIS AUTORA 64—78

PŘEHLED HISTORIE 1. ČS. JÍZDNÍHO PLUKU

„JANA JISKRY Z BRANDÝSA“ V LETECH 1918—1920 80—117

První jízdní oddíly v čs. vojsku

Počáteční organizační práce

Účast 1. eskadrony v bojích do konce roku 1918

Účast 2. eskadrony v bojích do konce roku 1918

Účast 3. eskadrony v bojích do konce roku 1918

Reorganizační práce v pluku a pobyt v zápolí

Pluk během období strážní služby a protipartyzánských operací

Postupná evakuace na východ

Pobyt ve Vladivostoku a cesta do vlasti

Unifikace a konec anabáze

ČESKOSLOVENŠTÍ LEGIONÁŘI V RUSKU A HUDBA 118—137

Plukovní hudby

Hudba 1. čs. jízdního pluku „Jana Jiskry z Brandýsa“

Hudební kroužky

Hudební tělesa Informačně-osvětového odboru

SEZNAM ZDROJŮ 138—143

literárně zpracovaný deník Aloise Semeráda nás přenáší do těch kapitol našich národních dějin, které se tvořily před více než 100 lety a jejichž hlavními aktéry byli dobrovolníci československého zahraničního vojska – legionáři. Odraz válečné zkušenosti legionářů byl zvěčněn v celé řadě publikací, mimo jiné i díky usilovné práci Československé obce legionářské, jejíž ediční řada pamětí dnes čítá přes desítku titulů a i nadále se rozšiřuje. A přesto jsou zde předkládané paměti v lecčems unikátní. Pohled válečného veterána čs. legií Aloise Semeráda nám poskytuje pohled vášnivého muzikanta, u něhož se spojilo vědomí pro národní povinnost s hlubokou oddaností hudbě.

V drtivé většině válečné literatury jsou do popředí kladeny události, zkušenosti a skutky ryze bojového charakteru, které mnohdy zastíňují elementární skutečnost, že i muži té doby byli obyčejní lidé, kteří se snažili nalézt způsoby, jak alespoň na chvíli zapomenout na okolní svět ponořený do krvavého válečného konfliktu. Alois Semerád tak činil pomocí hudby.

Významné téma, které tato publikace dále poodkrývá, a jemuž v soudobé literatuře není věnován dostatečný prostor, je tradice útvarových hudebních těles. A to i přesto, že je v českých a slovenských vojenských dějinách velmi bohatá a uchovala se do dnešních dní, mimo jiné i do současných ozbrojených sil Armády České republiky. Za o to cennější skutečnost je možné považovat fakt, že Alois Semerád stál u zrodu hudby pro jízdní útvary, ať už v Československém vojsku na Rusi, tak v unifikované armádě nově vzniklé Československé republiky. Proto je kniha důležitým přínosem k této problematice a doprovodné kapitoly vhodně dotvářejí osobní svědectví Aloise Semeráda.

Zachování kolektivní paměti českého národa jakoukoli formou je stěžejním posláním Československé obce legionářské. Deníkové zápisy aktérů první i druhé světové války nám nepřináší pouze pohled na život v době válečného konfliktu. Jsou pro nás mementem a upozorněním toho, abychom se poučili a dokázali se přenášet přes jakékoli překážky bez násilí, lži, ale s pochopením a tolerancí jeden k druhému.

Závěrem bych touto cestou chtěl vyjádřit poděkování a obdiv za práci editoru vzpomínek br. Tomáši Drábkovi a všem těm, kteří oddaně přispěli k vydání této knihy.

Ing. Tomáš Pilvousek, Ph.D.

místopředseda Československé obce legionářské

Paměti československého legionáře v Rusku Aloise Semeráda jsou velice zajímavým svědectvím, přibližujícím čtenáři období prvního československého odboje v průběhu první světové války. Jedná se o cenný příspěvek k dějinám naší moderní státnosti.

Mezi vydávanými deníky a paměťmi legionářů se jedná o poměrně ojedinelé dílo. Alois Semerád totiž nesloužil u řadové bojové jednotky, nýbrž u hudebního oddílu 1. čs. jízdního pluku. Přináší tedy poněkud odlišný pohled na „legionářskou zkušenost“.

Autor ve svých pamětech popisuje svůj rodinný a profesní život, službu v rakousko-uherské armádě, následné zjetí a dobrovolný vstup do československého vojska, se kterým se vrátil do vlasti, za jejíž osvobození nasazoval dobrovolně život. Nevyhýbá se ani kontroverzním tématům, popisování negativních zkušeností či hodnocení lidí, se kterými se během svého života setkal. Přináší tedy vzácné subjektivní svědectví o době, ve které žil.

Co se samotných pamětí týče, k vydání byl připraven původní text sepsaný Aloisem Semerádem v roce 1967. Jedná se o strojopis uložený v rodinném archivu autorových potomků. Pro vydání byl text ponechán v (pokud možno) původní formě. A to i navzdory občasně krkolomné větné stavbě, nesouvislým souvětím atd. Snahou editora bylo zachovat pamětem jejich autentičnost. Opraveny byly během edičních prací pouze pravopisné chyby a zjevné překlepy. V případě místopisných názvů byly údaje přepsány dle současně platného pravopisu (autor v pamětech používá zkomolené varianty jako např. „*Qvebeck*“ či „*Kukshaven*“).

Text byl rovněž doplněn poznámkami pod čarou, které vysvětlují archaické výrazy, rusismy, germanismy, vojenský slang atd. V několika případech jsou v poznámkách pod čarou uvedeny historické souvislosti, které slouží k lepšímu pochopení či doplnění textu.

Ačkoliv je obsah pamětí velmi zajímavý, text bohužel není příliš rozsáhlý. Autor většinu věcí popisuje velice stručně. Některé zajímavé úseky života jsou dokonce zcela vynechány. Paměti tak byly k vydání doplněny několika kapitolami, jejichž cílem je dotvoření ucelenějšího pohledu na danou problematiku. Pro lepší orientaci ve vzpomínkách byla sepsána stručná kapitola pojednávající o dějinách československé legie v Rusku v letech 1914–1920. V krátké kapitole je rovněž shrnut život autora, přičemž je pozornost věnována především věcem, o kterých se Alois Semerád v pamětech nezmiňuje. Další kapitola přibližuje čtenáři dějiny 1. čs. jízdního pluku „Jana Jiskry z Brandýsa“ od založení do příjezdu do Československa v roce 1920. Poslední z doplňujících textů pojednává o hudebních tělesech československých legionářů v Rusku.

Editor pamětí by rád poděkoval všem, kteří mu poskytli cenné historické materiály či jinak pomohli při tvorbě publikace. Především vnuče

Aloise Semeráda Daně Prokopcové s manželem Pavlem Prokopcem. Poděkování rovněž patří dvěma dalším vnučkám – Zuzaně Náhlíkové a Jitce Poslové s rodinami. Dále Petru Čížkovi, Ivanu Fuksovi, Alexanderu Hejlovi, Jiřímu Charfreitagovi, Evě Jarošové, Vlastimilu Křišťanovi, Zuzaně Palové, Bernardu Panušovi, Tomáši Pilvouskovi, Josefu Pulkrabovi, Michalu Rakovi a Michaele Tydlitátové.

ČESKOSLOVENSKÁ LEGIE V RUSKU

V době vypuknutí první světové války byly České země součástí velkého nadnárodního státního celku – Rakouska-Uherska. Veškeré snahy v předchozích letech o zlepšení špatné pozice českého národa v rámci monarchie selhávaly zejména z důvodu nevůle německého obyvatelstva. Mnoho Čechů se tedy rozhodlo k emigraci. Jedním z důvodů byl již zmiňovaný politický útlak, druhým byla třeba možnost vyšších výdělků v zahraničí. Češi a Slováci se stěhovali zejména do Francie, USA a Ruska. V těchto zemích poté tvořili často celé krajanské komunity nebo se alespoň sdružovali ve spolcích nejrůznějšího ražení (od kulturních po tělovýchovné).

V Rusku žilo před první světovou válkou přibližně 100 000 Čechů a Slováků. Motivací k emigraci do Ruska bylo zejména slavjanofilství a možnost uplatnit odborné kvalifikace na nejrůznějších prestižních pracovních pozicích. Největší krajanská komunita se utvořila po roce 1867 na ukrajinské Volyni. Kromě ní se krajané nacházeli prakticky ve všech městech evropské části Ruska.

Loajalita těchto imigrantů carskému režimu byla poměrně vysoká. Po vypuknutí první světové války 28. července 1914 se tak dle očekávání drtivá většina z nich postavila na stranu Ruska a dalších dohodových států.

Ti nejdůležitější z nich odložili stranou svá občanská zaměstnání a rozhodli se bojovat se zbraní v ruce za svobodu svého národa. Velkou výhodou těmto dobrovolníkům skýtala skutečnost, že se hlavním představitelům krajanského hnutí na Rusi podařilo po audienci u cara Mikuláše II. prosadit vytvoření československé dobrovolnické jednotky v rámci ruské armády. Tou se stala Česká družina, která se začala formovat v Kyjevě již v srpnu 1914.

Do ní se začali sjíždět dobrovolníci z celého Ruska. Nakonec Družina dosáhla síly asi jednoho praporu (tj. přibližně 770 mužů, kterým se později začalo říkat starodružiníci). Dobrovolci prodělali krátký výcvik v Kyjevě a jeho okolí a 11. října 1914 (dle ruského kalendáře na svátek sv. Václava, tj. 28. září) jim byl slavnostně na Sofijském náměstí vysvěcen a předán prapor. Následovala přísaha všech družiníků.

Již na konci měsíce pak odjela Česká družina do pole. Přidělena byla ke III. ruské armádě. Navzdory původnímu úkolu (agitace na dobytých územích Rakouska-Uherska) byla Družina rozptýlena po půlrotách nebo pouze četách na celém území III. armády. Čechoslováci poté působili jako rozvědčíci. V tomto úkolu se nevšedně osvědčili a vysloužili si mnohá vysoká vyznamenání a pochvaly.

Palčivou otázkou však zůstávalo rozšiřování řad čs. dobrovolců. Nábor z řad zajatých Čechoslováků byl všemožně omezován ruskou byrokracií. Díky neúnavné práci představitelů krajanských spolků se dosahovalo alespoň dílčích úspěchů. Jedním z nejpodstatnějších bylo přijetí 259 nových dobrovolníků (tzv. novodružiníků) v Tarnově 31. ledna 1915.

Příslušníci Čs. střelecké brigády púzující po bitvě
u Zborova v dobytých zákopech. SBÍRKA TOMÁŠE DRÁBKŮ

